

PİR SULTAN ABDAL (16. YY)

Yazılı kaynaklarda Pir Sultan Abdal'ın hayatı üzerine bilgi yoktur. Onun hayatı ile ilgili bilgiler ya kendi şiirlerinden, ya başkalarının şiirlerinden, bir de halk arasında anlatılagelen menkıbelerden ve söylentilerden öğrenilebilmektedir. 16. YY'da yaşadığı bilinmektedir.

1) Doğduğu Yer :

Gerek eldeki şiirlere gerekse halk arasındaki söylentilere göre, Pir Sultan Abdal, Sivas'ın Yıldızeli ilçesinin Çırçır bucağına bağlı olan Yıldız dağı eteklerinde bulunan Banaz köyündendir.

2) Evi :

Bugün, banaz köyünde, Pir Sultan'ın olduğu söylenen bir ev, evin önünde o zamanlardan kaldığına inanılan bir söğüt ağacı, ağacın altında da Pir Sultan'ın asasının ucuna takarak Horasan'dan getirdiğine inanılan büyük bir taş vardır. Bunların her üçüde köylülerce ziyaret yeri sayılmaktadır.

3) Asıl Adı ve Soy Sözü :

Asıl adı şiirlerden öğrendiğimize göre, Haydar'dır. Şiirlerinde peygamberin soyundan geldiğini söylemektedir. Alevi-Kızılbaş'lar arasındaki söylentiye göre Hz. Ali torunlarından İmam Zeynel Abidin soyundan ve Can baba kolundandır. Ancak o çağlarda, övünmek yada sözünü geçirmek isteyen bir çok kimse kendisinin seyyid olduğunu ileri sürmüştür. Horasan'ın soyu olarak belirmesi hem manevi bir bağlantısı olabileceği gibi, soyunun sopyunun oradan Anadolu'ya geldiği düşünülebilir.

4) Tapşırması (mahlası) :

Şiirlerinde Pir Sultan Abdal tapşırmasını kullanmaktadır. Tarikatta ileri gelenler "Pir" denir. Ayrıca tarikatın önde gelenlerine "Sultan " da denmektedir. "Abdal" sözü ise bir tasavvuf terimidir. Sofilerin inancına göre, insanları tanrı buyruklarına göre yöneten, fakat göze görünmeyen ve "görünmeyen mevki sahipleri" diye adlandırılan dört üyeli tanrısal örgütün kutsal üyelerinden birisinin adı ABDAL'dır. Ortaçağ'da Abdallar adını alan bir dervişler topluluğu ortaya çıkmıştır. Bazı sofi ve dervişler Abdal sanını almıştır.

5) Öğrenimi :

Pir Sultan Abdal okuma yazma bilmekle beraber tarikat kuralları, peygamber ve evliyaların menkıbe ve hayatlarını iyi bildiği anlaşılmaktadır.

6) Tarikatı :

Pir Sultan Abdal "Şiilik" mezhebinin aşırı bir kolu olan Oniki İmam'a inanan, Türkiye'de ise "alevi" ve "kızılbaş" diye adlandırılan tarikata bağlıdır.

On iki İmam :

Ali, Hasan, Hüseyin, Zeynel Abidin, Muhammed Bakir, Cafer-i sadık, Musa Kazım, Ali Rıza, Muhammed Taki, Ali Nahyi, Hasan Askeri, Muhammed Mehdi.

7) Yaşadığı devir :

İran tahtını ele geçiren Safeviler Alevi-kızılbaşlar tarafından meşru hükümdar olarak görülmeye başlandı. tahtta bulunan Şah İsmail kendini "seyyid" olarak tanıttı.Şah İsmailin oğlu olan Şah Masb Anadolu'da bazı yerleri ele geçirdi ve Şah Tasmab'ın Mehdi olduğuna inanıldı. Bir takım ayaklanmalar çıktı.

TAHMASB(1524-1576)

Pir Sultan Abdal 'da bu ayaklanmalara katılmış hatta birine başkanlık etmiştir. Sivas'ta bu ayaklanmayı Hınzır Paşa bastırmış ve Şairi yakalatarak Sivas'ta astırmıştır. Bu devirde bazı kaynaklara göre Kanuni Sultan Süleyman devrine rastlar.(1520-1566) Bazı kaynaklar ise bunun 1. Sultan Ahmet devrine rastladığını söylemektedir.

8) Asıldığı Yer :

Söylentiye göre Sivasta "Keçi-Bulan" denen yerde Hınzır Paşa tarafından asılmıştır. Onun asılmasından sonra oraya "dar-ağaç" adı verilmiştir. şimdi "kepçeli" denmektedir.

9) Mezarı :

Mezarı tam olarak bilinmez 4 rivayet vardır;

- Asıldığı yer
- Erdebil
- Bektaşî geleneğine göre Merzifon
- Kemaliye (eğin) ile Divriği arasında Çiçek yaylası

10) Çocukları :

Anlaşıldığına göre Pir Sultan Abdal'ın üç oğlu birde kızı vardır. Oğulları; Seyyid Ali, Pir Muhammed, Er Gayıb. kızı ise Sanem'dir.